

Kokaiini

Mitä se on?

Kokaiini on stimulantteihin luokiteltu päihde, joka vaikuttaa keskushermostossa kiihdyttävästi.

Kokaiinia saadaan eristämällä sitä kokapensaasta lehdistä. [1] Lehdistä uutetaan kokaiiniemäs, josta suolahapon avulla jalostetaan vaaleaa, vesiliukoista jauhetta (kokaiinihydrokloridi). [1] [2] [3] Jauhe käytetään nenän kautta nuuskaamalla. [2] [3] [4] Myös suonensisäistä käyttöä esiintyy, vaikkakin vähäisissä määrin. [2] [3] Crack ja free-base ovat kokaiinin olomuotoja, joita voidaan käyttää polttamalla. [1] [2] [3] Suomessa liikkuvan kokaiinin puhtaus vaihtelee vuosittain. [5] [6]

Laillinen asema: Kokaiini on luokiteltu Suomessa huumausaineeksi. Sen käyttö, osto, myynti ja hallussapito on kielletty. [7] [8] Korkein oikeus on linjannut, että kokaiini on erittäin vaarallinen huumausaine. [16]

Käytön yleisyys ja ongelmakäyttö: Kokaiinin käyttö on Suomessa lisääntynyt 2000-luvulla. Käyttö on kuitenkin edelleen vähäistä eikä ongelmakäyttöä juuri esiinny. [9] [10] [11]

Miten se vaikuttaa?

Kokaiini vaikuttaa keskushermostossa stimuloivasti eli kiihdyttävästi. Kokaiini vaikuttaa erityisesti dopamiiniksi ja noradrenaliiniksi kutsuttujen välittäjäaineiden toimintaan estäen niiden takaisinottoa hermosoluun. [2] [3] Vaikutukset alkavat muutamassa minuutissa ja kestävät 20 – 45 minuuttia. Poltetun kokaiinin (crack, free-base) vaikutukset ovat lyhytkestoisempia ja huomattavasti voimakkaampia. [3]

Kokaiinin vaikutukset riippuvat käyttäjän henkilökohtaisesta herkkydestä, aineen puhtaudesta, annoksen koosta ja käyttötavasta. [3]

Psyykkiset vaikutukset: Kokaiini piristää, kiihdyttää, lisää tarmokkuutta, parantaa suorituskykyä ja nostaa mielialaa. [2] [4] Se poistaa sosiaalisia pelkoja, estoja ja ahdistusta. Itsetunto voi kokaiinin vaikutuksen alaisena tuntua paremmalta. [3] Ärtisyys, ahdistuneisuus, levottomuus ja vainoharhaisuus ovat yleisiä haittavaikutuksia. Mieliala voi kokaiinin vaikutuksen alaisena vaihdella paljon. [2] [3] [4]

Fyysiset vaikutukset: Kokaiini nostaa verenpainetta ja sydämen lyöntitiheyttä. [2] Kokaiini myös lisää veren happi- ja glukoosipitoisuuksia. Pupillit voivat käytön aikana laajentua. [2] Kokaiini vähentää ruokahalua ja unen tarvetta. [2] [3]

Käyttö lääkkeenä: Kokaiinia on käytetty yleisesti paikallispuudutusaineena muun muassa korva-, nenä- ja kurkkukirurgiassa. [3] Nykyään sitä käytetään lähinnä nenän limakalvojen pintapuudutukseen. [13]

Keskeiset riskit

Akuutit riskit: Kokaiinin käyttöön liittyy verihyytymän, rytmihäiriön, sydänlihastulehduksen, aivohalvauksen ja kehon ylikuumenemisen riski. [3] Nämä ovat yleensä seurauksia kokaiinin yliannostuksesta. Yliannostukseen voi liittyä myös hengitysteiden lamaantuminen. Muita yliannostuksen oireita ovat hallusinaatiot, paniikkikohtaukset ja vainoharhaisuus. Oireet muistuttavat runsaan amfetamiinin käytön seurauksia. [1]

Kokaiinin käyttö on liitetty myös äkillisiin epileptisiin kohtauksiin, [3] vaikkakaan syy-seuraussuhteesta ei ole täyttä varmuutta. [14]

Vakavat komplikaatiot ovat pienillä annoksilla melko epätodennäköisiä. Niiden todennäköisyys kasvaa suurempien annosten myötä. [3] Myös epävarmuus kokaiinina myydyn aineen puhtaudesta ja kokaiinipitoisuudesta lisää ikävien ja odottamattomien vaikutusten todennäköisyyttä. [12]

Sekakäytön riskit: Jotkut lääkkeet, kuten SSRI-masennuslääkkeet ja MAO-estäjät, voimistavat kokaiinin kiihdyttäviä

vaikutuksia. Tämä lisää sydän- ja verenkiertoelimistön kuormitusta. [3] Useiden päihteiden samanaikainen käyttö lisää päihteisiin liittyviä lyhyen ja pitkän aikavälin riskejä. [11]

Runsaan käytön riskit: Pitkään jatkuneesta kokaiinin käytöstä voi seurata muun muassa aliravitsemusta, univaikeuksia, kroonista väsymystä, ahdistusta, masennusta, muisti- ja keskittymisvaikeuksia, päänsärkyä, kouristuksia ja paniikkikohtauksia. [3] Runsas käyttö myös lisää vainoharhaisten ajatusten ja muiden psykoottisten oireiden todennäköisyyttä. Oireet voivat kärjistyä useita päiviä kestäväksi psykoosiksi. [3]

Kokaiinin käyttö nenän kautta voi pitkällä aikavälillä aiheuttaa kroonista nuhaa, nenäverenvuotoja, hajuainin heikkenemistä tai johtaa nenän väliseinän puhkeamiseen. [1] [15]

Riippuvuus: Kokaiiniin voi kehittyä voimakas psyykinen riippuvuus, jos ainetta käyttää useasti. [1] Tällöin lopettamisesta voi seurata väsymystä, uupumusta, masentuneisuutta, itsetuhoisuutta ja vainoharhaisia ajatuksia. [2] [3] [4] Toleranssi kokaiinin hyvää oloa tuottaville vaikutuksille kasvaa jatkuvan käytön myötä. [3]

Käyttö raskauden aikana: Kokaiinin käyttö raskauden aikana voi aiheuttaa vastasyntyneelle hengitysvaikeuksia, suolistovaurioita, aivovaurioita ja epileptisiä kohtauksia. Vastasyntyneellä voi myös olla pienempi päänympäryys. Keskenmenon ja ennenaikaisen synnytyksen riski on kokaiinia käyttävillä äideillä suurempi. [2]

Miten riskejä voi vähentää?

Päihteiden käyttö on aina riskialtista. Laittomien päihteiden kohdalla riskejä lisää se, ettei aineen koostumuksesta voi koskaan olla varma. Keinot riskien vähentämiseksi eivät koskaan poista riskejä täysin.

Riippuvuuden kehittymisen ja pitkäaikaishaitat voi välttää käyttämällä ainetta mahdollisimman harvoin.

Yliannostustapaukset vaativat välitöntä lääkärin hoitoa.

link

Lähteet ►

Lähde verkko-osoite: <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/pikatieto/kokaiini>